

1/2011. (I. 14.) AB határozat

Hatályosság: 2011.01.14 -

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában – *dr. Kovács Péter* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Bihari Mihály*, *dr. Lévy Miklós* és *dr. Lenkovics Barnabás* alkotmánybírák különvéleményével – meghozta a következő

határozatot:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a prostituáltak részére kiadandó orvosi igazolásról szóló 41/1999. (IX. 8.) EüM rendelet Melléklete nemzetközi szerződésbe ütközik, ezért azt 2011. december 31-i hatállyal megsemmisíti.

2. Az Alkotmánybíróság a prostituáltak részére kiadandó orvosi igazolásról szóló 41/1999. (IX. 8.) EüM rendelet 1. § (4) bekezdése „nyilvántartására” szövegrésze nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítása és megsemmisítése tárgyában az eljárást megszünteti. Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

Indokolás

I.

1. Az Alkotmánybíróságnál országgyűlési képviselők kezdeményezték a prostituáltak részére kiadandó orvosi igazolásról szóló 41/1999. (IX. 8.) EüM rendelet (a továbbiakban: R.) 1. § (4) bekezdése „nyilvántartására” szövegrésze, valamint az R. Melléklete, amennyiben pedig az alkotmány sértés a részbeni megsemmisítéssel nem orvosolható, úgy az R. egésze nemzetközi szerződésbe ütközés miatti alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítványozók szerint a támadott rendelkezések ellentétben állnak a Magyarországon az 1955. évi 34. törvényerejű rendelettel kihirdetett, az emberkereskedés és mások prostitúciója kihasználásának elnyomása tárgyában New Yorkban, 1950. évi március hó 21. napján kelt nemzetközi egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) 6. Cikkével, ezáltal az Alkotmány 7. § (1) bekezdésével is, mert – a hatályos magyar jogi szabályozás alapján – alkalmazásuk eredményeként a prostituáltakról nyilvántartás jön létre, továbbá mert a prostituáltak igazolványkényszeréhez vezet. Álláspontjukat a következőkkel támasztották alá. A szervezett bűnözés, valamint az azzal összefüggő egyes jelenségek elleni fellépés szabályairól és az ehhez kapcsolódó törvénymódosításokról szóló 1999. évi LXXV. törvény (a továbbiakban: Szbt.) 9. § (3) bekezdése szerint a prostituált szexuális szolgáltatásra akkor ajánlkozhat fel, ha rendelkezik a külön jogszabályban előírt orvosi igazolással, amely igazolás kiadásáról – az Szbt. 62. § (2) bekezdésének felhatalmazása alapján megalkotott – R. rendelkezik. Az R. 1. § (4) bekezdése az orvosi vizsgálatok nyilvántartására külön jogszabály rendelkezéseit írja elő irányadónak, tehát kifejezetten utal arra, hogy a vizsgálatokat és az azon részt vevő személyeket nyilvántartásba kell venni. Az R. Melléklete – mind tartalmát, mind formáját (kis könyvecske) tekintve – a gyakorlatban olyan orvosi igazolás mintája, amely egyfajta igazolványként is szolgál: tartalmazza nemcsak a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény 2. § 1. pontjában felsorolt személyes adatokat és a 2. pontban felsorolt különleges adatokat, hanem sorszámmal is el van látva, továbbá utal birtokosa prostituált mivoltára is. E szabályozás az Egyezménnyel

ellentétes, mert megvalósul a prostituáltaknak az egészségügyi nyilvántartásban való, ebbéli minőségükben történő feltüntetése, a szűrővizsgálatokon megjelenő prostituáltak egészségügyi kontrollját dokumentáló, illetve a részükre kiadott igazolásokat egyaránt megjelenítő nyilvántartás jön létre. Az indítványozók végül utaltak arra is, hogy nem a prostituáltak orvosi ellenőrzését, hanem a szabályozásnak az R.-ben foglalt, az Egyezményt sértő módját tartják alkotmányellenesnek.

2. Az Alkotmánybíróság az eljárás során – álláspontjuk megismerése végett – megkereste az egészségügyi, az igazságügyi és rendészeti, valamint a külügyminisztert.

II.

Az indítványok elbírálása során figyelembe vett jogszabályok:

1. Az Alkotmány rendelkezése:

„7. § (1) A Magyar Köztársaság jogrendszere elfogadja a nemzetközi jog általánosan elismert szabályait, biztosítja továbbá a vállalt nemzetközi jogi kötelezettségek és a belső jog összhangját.”

2. Az Egyezmény rendelkezése:

„6. Cikk

A jelen Egyezményben részes Felek kötelesek az összes szükséges intézkedést megtenni minden hatályos törvény, szabályzat vagy igazgatási gyakorlat hatályon kívül helyezésére vagy eltörlésére, amely szerint a prostitúcióval foglalkozó vagy azzal gyanúsított személyek különleges nyilvántartásba tartoznak magukat vétetni, külön igazolvánnyal kell rendelkezniök, vagy különleges ellenőrzési vagy bejelentési előírások alá esnek.”

3. Az R. támadott, az indítvány elbírálásakor hatályos rendelkezései:

„1. § (4) A különböző vizsgálati módszerekről és ezek térítési díjáról a prostituáltat tájékoztatni kell, és az általa választott módszerrel kell a vizsgálatot elvégezni.”

„Melléklet a 41/1999. (IX. 8.) EüM rendelethez

Bőr- és Nemibeteg-gondozó egészségügyi szolgáltató

..... / ..... szám

ORVOSI IGAZOLÁS

Családi név:

Utónév:

Születési hely, idő:

Lakó- és tartózkodási hely:

Személyazonosságot igazoló okmány és száma:

A prostituáltak részére kiadandó orvosi igazolásról szóló 41/1999. (IX. 8.) EüM rendelet 2. §-a (2) bekezdésében felsorolt fertőzések nem mutathatók ki.

A vizsgálat időpontját követően a fertőzés lehetősége nem zárható ki.

Ez az igazolás a kiállítástól számított 3 hónapig használható fel.

.....
(kiállítás helye, ideje)

.....
az intézet orvosa

”

III.

Az indítvány részben megalapozott.

1. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta meg, hogy az indítványozók jogosultak-e az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 1. § c) pontja szerinti eljárás kezdeményezésére. Az indítványozók országgyűlési képviselők, így az Abtv. 21. § (3) bekezdés a) pontja alapján jogosultak jogszabály nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatára irányuló indítvány előterjesztésére.

2. Az Alkotmánybíróság eljárása során észlelte, hogy az R. 1. § (4) bekezdését az indítvány benyújtását követően, 2005. március 31-i hatállyal módosította a 6/2005. (III. 23.) EüM rendelet 1. § (2) bekezdése. E módosítás következtében az R. támadott rendelkezése már nem tartalmazza az indítványozók által sérelmezett „nyilvántartására” vonatkozó szövegrészt. Az Alkotmánybíróság a hatályon kívül helyezett és a módosult jogszabály alkotmányellenességét kivételesen, az Abtv. 38. §-ában foglalt bírói kezdeményezés és a 48. §-ában szabályozott alkotmányjogi panasz esetében, valamint akkor vizsgálja, ha a hatályát veszített jogszabály helyébe lépő jogszabály azonos rendelkezési környezetben szintén tartalmazza a sérelmezett rendelkezést. (137/B/1991. AB határozat, ABH 1992, 456, 457.) A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság a vizsgálatot a tárgytalanná vált indítvány tekintetében – az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2009. január, 3.) 31. § a) pontja alapján – megszüntette.

3. Az Alkotmánybíróság – jogszabályok és állami irányítás egyéb jogi eszköze [Szbt., a szabálysértésekről szóló 1968. évi I. törvény (a továbbiakban: Sztv.), KSH közlemény] alkotmányellenességének megállapítására irányuló, valamint mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességet sérelmező indítványok alapján – korábban már folytatott vizsgálatot a prostitúcióra vonatkozó jogi szabályozás alkotmányossága tárgyában. Az 534/E/2001. AB határozatában az Alkotmánybíróság – az Szbt. szabályozásának alkotmányossági vizsgálata során – áttekintette a prostitúció jelenlegi szabályozásának kialakulását. „Az Szbt. új alapokra helyezte a prostitúció, mint társadalmi jelenség jogi szabályozását. Bár a büntető jogszabályok módosításáról szóló 1993. évi XVII. törvény dekriminalizálta az addig a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: Btk.) 204. §-ában szabályozott »üzletszerű kéjelgés« vétségét, ám továbbra is fennmaradt a tiltott kéjelgés szabálysértési alakzata. Ennek alapján az (...) Sztv. 92. § (1) bekezdése pénzbírsággal rendelte sújtani mindazokat, akik pénzért közöszlöknek vagy fajtalanokodnak. A prostitúcióhoz kapcsolódó járulékcselekmények (üzletszerű kéjelgés elősegítése, kitarottság, kerítés) büntetőjogi fenyegetettsége továbbra is fennmaradt. Az Szbt. 65–67. §-ai módosították az Sztv.-nek a prostitúcióra vonatkozó rendelkezéseit. A 65. § megváltoztatta az Sztv. 92. §-át, és így a szabálysértésként büntetendő tiltott kéjelgés fogalmát. (...) A 2001. március 1-jétől az Sztv. helyébe lépő új szabálysértési törvény – a szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény – 143–145. §-ai a prostitúció vonatkozásában az Sztv.-vel lényegében megegyező szabályokat tartalmaznak. Az Szbt. 65. §-a megszüntette a tiltott kéjelgés általános jogi fenyegetettségét, és maga a prostituált csak abban az esetben sújtható pénzbírsággal vagy kiutasítással, ha jogszabályban meghatározott korlátozásokat megszeg (így például védett övezetben ajánlkozik fel, vagy nem rendelkezik az előírt orvosi igazolással.” (ABH 2002, 1283, 1289–1290.). A fenti szabályozás a határozat meghozatala óta eltelt időben a prostituáltak orvosi igazolását érintően annyiban változott, hogy a tiltott kéjelgést megvalósító személlyel szembeni kiutasítás intézkedés alkalmazásának lehetőségét a törvényhozó megszüntette. A

735/B/2003. AB határozatban (ABH 2005, 1204.) az Alkotmánybíróság a prostituáltak orvosi igazolására vonatkozó szabályok közül az Szbt. 9. § (3) bekezdése, valamint az Sztv. 143. § (2) bekezdés c) pontja alkotmányosságáról az Alkotmány 15. §-ába ütközést állító indítványok kapcsán foglalt állást.

Az Alkotmánybíróságnak a jelen ügyben előterjesztett indítványok keretei között azonban nem általában a prostituáltak tevékenysége jogi szabályozásának alkotmányossága tárgyában kellett állást foglalnia, hanem kizárólag azt kellett vizsgálnia, hogy az R.-nek a prostituáltak igazolványkényszerét előíró Melléklete ellentétes-e nemzetközi szerződéssel, és ezáltal sérül-e az Alkotmány 7. § (1) bekezdése.

4. Az Egyezmény Bevezetésében a szerződő felek deklarálják, hogy a prostitúciót és a prostitúció céljait szolgáló emberkereskedést egyöntetűen az emberi személy méltóságával és értékével összeegyeztethetetlen, az egyén, a család és a társadalom jólétét veszélyeztető jelenségként ítélik meg. Az emberkereskedés és mások prostitúciója kihasználásának elnyomása érdekében megfogalmazott állami kötelezettségvállalások egyrészt a prostitúcióval szorosan összefüggő, ún. elősködő cselekmények (a magyar jogi terminológia szerint és a köznyelvben is használatosan a kerítés, kitartottság, üzletszerű kéjelgés elősegítése kifejezésekkel jelölt magatartások, cselekmények) és az azt elősegítő emberkereskedés üldözésére, e jelenségek megelőzésére, leküzdésére vonatkozó intézkedések megtételére, másrészt az e cselekmények áldozataivá vált személyek védelmére, a róluk való gondoskodásra, hazatelepítésükre, a társadalomba való visszailleszkedésükre vonatkoznak. Az 1. és 2. Cikkben felsorolt büntetni rendelő cselekmények között a prostituáltak által folytatott tevékenység (az Alkotmánybíróság értelmezésében az emberek minden olyan, a nemi úton való érintkezés körébe tartozó magatartása, cselekvése, amelyet nem érzelmi alapon, más személyek szexuális vágyának felkeltése, kielégítése érdekében, anyagi ellenszolgáltatás fejében tanúsítanak, illetve folytatnak – függetlenül annak tevőleges vagy eltúrt voltától) nem szerepel, ennek állami szabályozására vonatkozóan az Egyezmény nem tartalmaz előírást. Az Egyezmény a más személy kéjelgésének elősegítésére prostitúció céljából megkerített, arra rábírt, elcsábított, kizsákmányolt személyeket – függetlenül erre vonatkozó beleegyezésüktől – a büntetendő cselekmények sértettjeként, áldozataiként szabályozza (5. Cikk, 16. Cikk), s a részes államok tevőleges kötelezettségeit ennek megfelelően – e cselekmények elleni védelem biztosítása érdekében – e személyekre, nem pedig tevékenységükre vonatkozóan írja elő. Ilyen állami kötelezettséget tartalmaz az Egyezmény 6. Cikke is, amely az összes szükséges intézkedés megtételére minden hatályos törvény, szabályzat vagy igazgatási gyakorlat hatályon kívül helyezésére vagy eltörlésére vonatkozik, „amely szerint a prostitúcióval foglalkozó vagy azzal gyanúsított személyek különleges nyilvántartásba tartoznak magukat vétetni, külön igazolvánnyal kell rendelkezniük, vagy különleges ellenőrzési vagy bejelentési előírások alá esnek”. Ilyen céllal fogalmazza meg továbbá az Egyezmény 16. Cikke a felek egyetértését abban, hogy szociális, gazdasági, nevelési, egészségügyi, valamint az ezekkel összefüggő területeken működő szerveiken keresztül a prostitúció megelőzésére, a prostitúció és az Egyezményben említett bűncselekmények áldozatainak újranevelésére, a normális életviszonyokba való beillesztésükre alkalmas intézkedéseket tesznek vagy elősegítik az ilyen intézkedéseket. A fentiek alapján látható, hogy az Egyezményben részes feleknek a prostitúció felszámolásával kapcsolatos vállalásai középpontjában a prostitúciót elősegítő, a prostitúció veszélyének kitett személyekkel szembeni és a prostituáltakat kizsákmányoló cselekmények üldözése és a prostituáltak, vagy a prostitúció veszélyének kitett személyek védelme áll. A 6. Cikk ezzel összhangban – a konkrét védelmi szabályok között – közvetlenül a prostitúcióval foglalkozó vagy az azzal gyanúsított személyekre vonatkozóan fogalmaz meg előírásokat: rendelkezik a részes államok jogalkotásában és jogalkalmazásában fellelhető, a prostitúció

folytatása, vagy annak gyanúja alapján történő különleges nyilvántartásba vételt, külön igazolvánnyal való rendelkezést, különleges ellenőrzést és bejelentést előíró vagy megvalósító minden szabályozás és gyakorlat megszüntetéséről. E rendelkezés értelme és célja – az Egyezmény Bevezetésében rögzített deklarációjával és a fent ismertetett rendelkezésekkel való összevetése alapján – a prostitúciót folytató vagy azzal gyanúsított személyek megbélyegzését jelentő, ezáltal az emberi méltósághoz való joguk, valamint információs önrendelkezési joguk sérelmét előidéző jogalkotás és jogalkalmazás felszámolása. A 6. Cikk előírásából következően tehát a részes államok nem alkothatnak olyan szabályozást, illetve kötelesek intézkedni minden szabályozás és joggyakorlat megszüntetéséről, amelyek alapján a prostitúcióval foglalkozó vagy azzal gyanúsított személyek különleges, vagyis az érintettek személyi adatait és prostituált „státuszukra”, vagy annak gyanújára vonatkozó adatot tartalmazó, ezen adatokat összekötő nyilvántartásba tartoznak magukat vétetni, továbbá amelyek alapján e személyek külön igazolvány birtoklására lennének kötelezhetőek, illetve e személyekre különleges, tehát kizárólag e jogalanyi körre vonatkozó ellenőrzés vagy bejelentés (jelentkezési kötelezettség) valósulna meg. Ezt az értelmezést támasztja alá az Egyezmény 18. Cikke is, amely kivétel-szabályként – nyilvánvalóan még kiszolgáltatottabb helyzetük és külön intézkedéseket igénylő védelmük érdekében – a prostitúciós célú emberkereskedelem külföldi áldozatai (a hazájukat kényszer, fenyegetés, megfélemlítés hatására elhagyó, illetve elhurcolt, a prostitúció útjára terelt személyek) esetében kifejezetten elrendeli e személyek adatainak gyűjtését, s azoknak a származási állam illetékes hatóságaival való közlését (azonosságuk és személyi állapotuk megállapítása, valamint az őket hazájuk elhagyására rábíró személyek megtalálása, esetleges hazatelepülésük elősegítése céljából). Az Egyezmény 6. Cikke a tilalmat „minden hatályos törvény, szabályzat vagy igazgatási gyakorlat” tekintetében fogalmazza meg, amely jelenti a felsorolt igazgatási cselekményeket kifejezetten előíró jogi szabályozás eltörlését, de ennek hiányában is minden szabályozási mód, vagy bármely jogalkalmazói gyakorlat megszüntetését és az ilyen szabályozás és gyakorlat jövőbeni létrejöttének megakadályozását is, amelyek eredményeként az érintett személyek különleges nyilvántartásba vétele, a külön igazolvánnyal való rendelkezés, valamint a különleges ellenőrzési vagy bejelentési előírások alá kerülése megvalósulna. A 6. Cikk „minden hatályos törvény” kitételén értelemszerűen nem csupán a magyar jogforrási hierarchiában legmagasabb szinten álló jogforrás értendő, hanem – a nemzetközi bírói fórumok értelmezésének megfelelően – valamennyi, a szerződő államok különböző jogrendszerei által jogi normának minősített, az adott állam jogrendszere által annak megalkotására feljogosított szerv vagy személy által megalkotott, állami úton kikényszeríthető szabályozások is – függetlenül azoknak a szerződő felek jogrendje szerinti jogforrási hierarchiában elfoglalt helyétől, megnevezésétől.

5. Tekintettel arra, hogy a prostituáltak orvosi igazolásáról a magyar jogrendben más jogszabályok is rendelkeznek, az Alkotmánybíróság a támadott szabályozás Egyezménybe ütköző voltának vizsgálatát az R. jogszabályi környezetére figyelemmel végezte el. A R. megalkotására az Szbt. 62. § (2) bekezdése alapján került sor. Az Szbt., amelyet a törvényhozó a szervezett bűnözés, valamint az azzal összefüggő jelenségek közigazgatási-jogi eszközökkel történő visszaszorítása érdekében alkotott, meghatározza a prostitúció kezelésének egyes közrendvédelmi szabályait (Különös rendelkezések, III. fejezet). A prostitúciót folytató jogalanyok e tevékenységének jogi kereteit az Szbt.-ben – többek között – a 7–11. §-okban foglalt szabályok jelölik ki, amelyek közül a 9. § (3) bekezdés előírja, hogy „a prostituált szexuális szolgáltatásra akkor ajánlkozhat fel, ha rendelkezik a külön jogszabályban előírt orvosi igazolással”. Az Szbt. által megkövetelt igazolás azonos az R. alapján kiállított igazolással, amelynek hiányában a prostituált az Szbt. 9. § (3) bekezdésében foglalt „felajánlkozással” a szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény (a

továbbiakban: Szabs.tv.) 143. § (2) bekezdés c) pontjában szabályozott „Tiltott kéjelgés” szabálysértési tényállását valósítja meg. A Szabs.tv. által elzárással vagy pénzbírsággal szankcionált szabálysértés miatti eljárás lefolytatására a bíróság rendelkezik hatáskörrel. Az Szbt. által a prostitúció jogszerű folytatásához előírt igazolás kiadására irányuló eljárást az R. szabályozza. Az orvosi vizsgálat elvégzését a bőr-nemibeteg gondozó egészségügyi szolgáltatónál – az Szbt. 4. § e) pontjában definiált – prostituált kezdeményezi [R. 1. § (1) és (4) bekezdés]. A különböző nemi úton terjedő betegségek szűrését szolgáló, térítés ellenében történő vizsgálatok elvégzését és eredményének kiértékelését követően az igazolás kiadására akkor kerül sor, ha az érintett személynél az R.-ben felsorolt fertőzések [vérbaj (syphilis), kankó (gonorrhoea), HIV, szexuális úton terjedő chlamydia, hepatitis B] egyike sem mutatható ki. Az orvosi igazolás a személyazonosságot igazoló okmánnyal együtt érvényes és a kiállításától számított három hónapig használható fel [R. 2–4. §]. Az orvosi igazolás tartalmát és formáját az R. Melléklete egy formanyomtatványon határozza meg: az „Orvosi igazolás” cím felett tartalmazza a kibocsátó bőr- és nemibeteg gondozó egészségügyi szolgáltató megnevezését, az igazolás sorszámát, a sorszámában, annak részeként a „/” jel feltüntetéséből következően a kibocsátás évét, az igazolás cím alatt pedig a „családi név, utónév, születés hely, idő, lakó- és tartózkodási hely, személyazonosságot igazoló okmány és száma” adatokat. A személyi adatok alatt az igazoláson a következő szöveg olvasható: „A prostituáltak részére kiadandó orvosi igazolásról szóló 41/1999. (IX. 8.) EüM rendelet 2. § (2) bekezdésében felsorolt fertőzések nem mutathatók ki. A vizsgálat időpontját követően a fertőzés lehetősége nem zárható ki. Ez az igazolás a kiállításától számított 3 hónapig használható fel.” Legalul a kiállítás helye, ideje és a kiállító intézet orvosának aláírása szerepel.

A fent ismertetett szabályozás alapján megállapítható, hogy az R. olyan orvosi vizsgálatok elvégzését és azok negatív eredményét tanúsító igazolás kiadásának szabályozását tartalmazza, amelyek a prostitúció legális folytatásának elengedhetetlen feltételét képezik. E feltételek közül az Alkotmánybíróságnak az indítvány keretei között az igazolásra vonatkozó szabályozás nemzetközi szerződésbe ütközéséről kellett döntenie. Az igazolás tartalmát és formáját jogszabály határozza meg, jogszabály jelöli ki a kibocsátására jogosult, illetve köteles egészségügyi intézményeket is. Az igazolás kiállítása és kiadása során az egészségügyi szolgáltató igazgatási feladatot lát el: olyan okiratot bocsát ki, amely – a személyazonosságot igazoló okmánnyal együtt – a hatályos jog által legálisnak tekintett tevékenység jogszerű folytatásához előírt feltétel teljesülését hivatott hitelt érdemlő módon tanúsítani az Szbt. 9. § (3) bekezdésében foglalt előírás betartását ellenőrző állami szervek előtt. Ez az okirat más, az R.-ben meghatározott betegségek fenn nem állását bizonyító orvosi dokumentációval, igazolással nem pótolható, birtokosát – a személyi igazolvánnyal együttesen használva – kizárólag ez jogosítja fel arra, hogy az Szbt. 9. § (3) bekezdésében foglalt magatartást, tevékenységet (szexuális szolgáltatásra való felajánlkozás) szankció nélkül tanúsíthassa, illetve végezze. A Melléklet szerinti tartalommal kiállított igazolás sorszámával van ellátva, amely jellemzően a jog által meghatározott keretek között végezhető tevékenységek folytatásához rendelt feltételek megvalósulását igazoló igazolványoknak, okiratoknak, engedélyeknek, bizonyítványoknak, nem pedig az egészségi állapotot (betegségek fenn nem állását) dokumentáló orvosi igazolásoknak a tartalmi kelléke. Az R. alapján kiadott igazolás az Szbt. 4. § c) pontja szerinti prostituált személyes adatait, egészségi állapotára vonatkozó adatát rögzíti, és utal arra is, hogy birtokosa prostituált. A fenti tartalommal kiadott „orvosi igazolás” önmagában nem minősíthető igazolványnak, személyi igazolvány nélkül ez az irat alkalmatlan arra, hogy a prostitúció folytatására, az Szbt. 9. § (3) bekezdése szerinti szexuális szolgáltatásra felajánlkozás jogosultságát az állami szervek előtt indult eljárásokban igazolja. Az igazolás „érvényességét”, felhasználhatóságát a személyi igazolvánnyal való együttes használathoz kötő szabályozás folytán azonban nemcsak az „igazolvány”, hanem – tartalmára és rendeltetésére tekintettel – az Egyezmény által tiltott

„külön igazolvány” kritériumának is megfelel.

Magyarország az Egyezmény 6. Cikkében a prostitúcióval foglalkozó személyekre vonatkozó, az állami szervek által alkotott olyan jogi szabályozás hatályon kívül helyezését és azon alapuló, vagy attól függetlenül kialakult gyakorlat eltörlését vállalta, amely e személyeknek a prostitúció folytatásával összefüggésben a külön igazolvánnyal (a köznyelvben elterjedt és a jogtörténetben ismert kifejezéssel élve „bárcával”) való ellátását, azzal való „rendelkezését” írja elő – mindezt az érintettek stigmatizálását jelentő, az emberi méltósághoz való jogukat sértő vagy azt eredményező jogi szabályozás, vagy jogalkalmazói gyakorlat felszámolása érdekében. E vállalásnak azonban nem felel meg az a szabályozás, amely a prostitúció jogszerű folytatásához olyan, az állami hatóságok, illetve – meghatározott ügycsoportokra vonatkozóan – hatósági jogkörrel felruházott szervek által kiállított okiratokat követel meg, amelyek – akár együttesen vagy külön-külön, kifejezetten vagy utalásszerűen – közhitelesen tanúsítják azt a tényt is, hogy birtokosuk prostituált. Erre tekintettel megállapítható, hogy az R. Melléklete nemzetközi szerződésbe ütközik: sérti az Egyezmény 6. Cikke „külön igazolvánnyal kell rendelkezniük” fordulatát.

Az Alkotmánybíróság több határozatában rámutatott: „[a]z Alkotmány 7. § (1) bekezdése azt is jelenti, hogy a Magyar Köztársaság az Alkotmány rendelkezéseinél fogva részt vesz a nemzetek közösségében; ez a részvétel tehát a belső jog részére alkotmányi parancs”. Ebből azt a következtetést vonta le az Alkotmánybíróság, hogy az Alkotmány 7. § (1) bekezdése kifejezett rendelkezésénél fogva a nemzetközi jog bizonyos szabályai, a „vállalt” nemzetközi kötelezettségek kötelezően érvényesülnek. [53/1993. (X. 13.) AB határozat, ABH 1993, 323, 327.; 2/1994. (I. 14.) AB határozat, 1994, 41, 53; 15/2004. (V. 14.) AB határozat, ABH 2004, 269, 273–274.]

Az Abtv. 45. § (1) bekezdése értelmében, ha az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a nemzetközi szerződést kihirdető jogszabállyal azonos vagy annál alacsonyabb szintű jogszabályi rendelkezés nemzetközi szerződésbe ütközik, akkor a nemzetközi szerződésbe ütköző jogszabályi rendelkezést megsemmisíti. A jelen esetben a nemzetközi szerződésbe ütköző jogszabályi rendelkezés a nemzetközi szerződést kihirdető jogszabálynál alacsonyabb szintű, ezért az Alkotmánybíróság az R. Mellékletét, mint nemzetközi szerződésbe ütköző jogszabályi rendelkezést megsemmisítette.

Az Alkotmánybíróság a megsemmisítés időpontját az Abtv. 43. § (4) bekezdése alapján – pro futuro hatállyal – úgy állapította meg, hogy a jogalkotónak megfelelő idő álljon rendelkezésére ahhoz, hogy az alkotmányellenes helyzet megszüntetéséhez szükséges feladatának eleget tudjon tenni. Bár a jelen ügyben vizsgált szabályozás megalkotására a prostitúció kezelésének közrendvédelmi szabályai érvényesülése érdekében adott felhatalmazást a törvényhozó, kétségtelen, hogy az R. előírásai a jellemzően nemi úton terjedő betegségek veszélyének leginkább kitett személyek egészségvédelmét, közegészségügyi szempontok érvényesülését is célozni kívánják. A vizsgált szabályozás e tekintetben nyilvánvalóan összefügg az Alkotmány 70/D. §-ával, amelyből az állam számára kötelezettség következik a különböző fertőző betegségek, köztük a nemi úton terjedő megbetegedések elleni védelem biztosítására, ennek érdekében megfelelő egészségügyi intézményhálózat működtetésére, az orvosi ellátás megszervezésére. A fertőző betegségek veszélyének fokozottan kitett személycsoportok egészségvédelmére és a prostitúció egészségügyi kockázatot jelentő káros hatásainak kiküszöbölésére szolgáló jogi eszközök megválasztása során azonban a jogalkotónak a nemzetközi kötelezettségvállalásokra és az Alkotmány rendelkezéseire figyelemmel kell eljárnia, amelynek során gondoskodnia kell arról, hogy a szabályozásokkal érintettek alapvető emberi jogai, az emberi méltósághoz fűződő és információs önrendelkezési jogai ne szenvedjenek sérelmet.

Az Alkotmánybíróság a határozat Magyar Közlönyben történő közzétételét az Abtv. 41. §-a

alapján rendelte el.

Budapest, 2011. január 10.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Bihari Mihály s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévy Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 28/C/2005.

Dr. Kovács Péter alkotmánybíró párhuzamos indokolása

Egyetértek a határozat rendelkező részével, de annak indoklását az alábbiakkal egészítem ki.

1. A határozat tárgyát képező, a nemi betegségeket szűrő, és a prostituáltak számára kötelezővé tett orvosi vizsgálatnak az Egyezményvel való összeegyeztethetősége kapcsán nem lehet megkerülni az arra adandó választ, hogyan lehetséges az, hogyha számos foglalkozás esetében kívánatos, sőt gyakran kötelező az orvosi szűrés, egy ennek analógiájára kialakított, száz-százötven évvel ezelőtt számos országban akadálymentesen bevezetett, egészségvédelmi szempontú kötelező orvosi vizsgálat újra bevezetése immár nemzetközi jogba ütközhet?

Erre válaszolandó, emlékeztetek arra, hogy a magyar jog számos foglalkozás, illetve tevékenység körében valóban megköveteli az egészségügyi alkalmasságot, és annak igazolással való tanúsítását: ilyen például a sportorvoslás szabályairól és a sportegészségügyi hálózatról szóló 215/2004. (VII. 13.) Korm. rendelet; a közúti járművezetők egészségi alkalmasságának megállapításáról szóló 13/1992. (VI. 26.) NM rendelet; a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény 50. §, 60. §-aiban, és 88. §-ának (2) bekezdésében és az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 247. §-a (2) bekezdésd) pontjában kapott

felhatalmazás alapján meghozott, a munkaköri, szakmai, illetve személyi higiénés alkalmasság orvosi vizsgálatáról és véleményezéséről szóló 33/1998. (VI. 24.) NM rendelet; a közterület-felügyelők egészségi, fizikai és pszichikai alkalmassági követelményeiről szóló 78/1999. (XII. 29.) EüM–BM együttes rendelet; a köztisztviselők tartós külszolgálatáról szóló 104/2003. (VII. 18.) Korm. rendelet [lásd ennek 16. § (1) bekezdés c) pontját]; az egyes rendvédelmi szervek hivatásos állományú tagjai egészségi, pszichikai és fizikai alkalmasságáról, közalkalmazottai és köztisztviselői munkaköri egészségi alkalmasságáról, a szolgálat-, illetve keresőképtelenség megállapításáról, valamint az egészségügyi alapellátásról szóló 57/2009. (X. 30.) IRM–ÖM–PTNM együttes rendelet; a rezgésexpozíciónak kitett munkavállalókra vonatkozó minimális egészségi és munkabiztonsági követelményekről szóló 22/2005. (VI. 24.) EüM rendelet; a vasúti közlekedés biztonságával összefüggő munkaköröket betöltő munkavállalókkal szemben támasztott egészségügyi követelményekről és az egészségügyi vizsgálat rendjéről szóló 203/2009. (IX. 18.) Korm. rendelet stb.

Egyes, a magyar állam által is megerősített nemzetközi egyezmények szintén előírják bizonyos foglalkozások vonatkozásában a kötelező orvosi vizsgálat elvégzését: ilyen például a 2000. évi LXIII. törvénnyel kihirdetett, a föld alatti bányamunkában foglalkoztatott fiatalok orvosi alkalmassági vizsgálatáról szóló, a Nemzetközi Munkaügyi Konferencia 1965. évi 49. ülészakán elfogadott 124. számú Egyezmény a 2000. évi L. törvénnyel kihirdetett, a gyermekek és fiatalok nem-ipari munkára való alkalmasságát megállapító orvosi vizsgálatról szóló, a Nemzetközi Munkaügyi Konferencia 1946. évi 29. ülészakán elfogadott 78. számú Egyezmény; a 2000. évi XLIX. törvénnyel kihirdetett, a gyermekek és fiatalok ipari munkára való alkalmasságát megállapító orvosi vizsgálatról szóló, a Nemzetközi Munkaügyi Konferencia 1946. évi 29. ülészakán elfogadott 77. számú Egyezmény.

Az egyes munkavégzési, életviteli tevékenységekkel összefüggésben előírt kötelező orvosi vizsgálatok több, esetenként egymást kiegészítő célt szolgálnak, mint *i)* az egyén egészségének védelmét, *ii)* a család, illetve a születendő gyermekek egészségének védelmét, a terhes anyák bizonyos, részben munkavégzéssel összefüggésben elrendelt orvosi vizsgálata során, *iii)* az egyén közvetlen környezetének vagy vele kapcsolatba kerülőknek az egészségvédelmét, *iv)* biztonságos munkavégzést, illetve tevékenységet, mások testi épsége veszélyeztetésének elkerülését, *v)* a közlekedés biztonságát, *vi)* az egyén rendelkezésére bocsátott nagy értékű munkaeszköz megóvását, *vii)* a hadsereg és a honi légvédelem állományában a nagy értékű haditechnika megóvását, *viii)* a sportban a versenyek tisztaságát stb.

A kötelező orvosi vizsgálatok között vannak olyanok, amelyeket nemzetközi szerződések, európai uniós jogi kötelezettségek írnak elő, és vannak olyanok, amelyek lényegében már ezek előtt is léteztek, vagy ezektől függetlenül léteznek. Számos példa van arra is, hogy a nemzeti jogokban már eleve régóta létező bizonyos közegészségügyi szempontú vizsgálatok mélységét, technikai paramétereit, módszereit egységesítette a nemzetközi, illetve európai uniós kötelezettségvállalás.

Az alapvető különbség ezekkel szemben – a jelen esetben – nem az, hogy külső kötelezettség nélkül vezetett be a jogalkotó speciális, egy bizonyos, a jogszabályban körülírt személyi körre vonatkozóan kötelezően elvégzendő orvosi vizsgálatot, hanem az, hogy fennálló, önként vállalt nemzetközi kötelezettséggel szemben, annak tilalma ellenére vezette azt be.

2. A fennálló nemzetközi kötelezettség terjedelmének és tartalmának megértéséhez, és ahhoz, hogy ebből a nemzetközi kötelezettségből de jure tilalom fakad, nézetem szerint – a határozatban foglaltakon túl – az alábbiakat is figyelembe kell venni.

Az Egyezmény 6. cikkében elutasítja a “külön igazolvány”-okat, illetve a “különleges ellenőrzési és bejelentési előírások”-at” (a francia szövegben “se faire inscrire sur des

registres spéciaux, posséder des papiers spéciaux, ou se conformer à des conditions exceptionnelles de surveillance ou de déclaration”, az angolban “subject either to special registration or to the possession of a special document or to any exceptional requirements for supervision or notification.”).

Itt mindenekelőtt arra kell rámutatni, hogy az Egyezmény hiteles nyelvű szövegének magyar fordítása félreérthetően eltér az eredetitől, amikor az angol, illetve francia nyelvű szövegben rögzített tilalom terjedelmét tulajdonképpen leszűkíti, azt a közigazgatás által kiállított okmányok egy csoportjára, az “igazolvány”-ra korlátozva. Az angol és a francia szöveg az “igazolványok” körén kívül eső, de a közigazgatás, illetve a közszolgáltatások által kiállított egyéb, hivatalos dokumentumokra is vonatkozik.

Az Egyezménynek nincs hivatalos kommentárja és – eltérően az ENSZ égisze alatt létrejött emberi jogi egyezményektől – nem rendelkezik olyan kötelező monitoring-rendszerrel sem, amelynek alapján utólag jelent volna meg – az emberi jogi egyezmények General comments / Observations générales –jai mintájára – a részes államok által irányadónak tekintett, írásba foglalt, közös értelmezés.

Tény, hogy ismételt, több irányú kezdeményezése ellenére, sem diplomáciai úton, sem közvetlenül nem kapott az Alkotmánybíróság az Egyesült Nemzetek Szervezetének e tárgyban illetékes szerveitől hiteles értelmezést az Egyezmény 6. cikkében foglaltakat illetően.

Ennek ellenére, nézetem szerint kikövetkeztethető, hogy mi a communis opinio.

Vannak egyrészt nem hivatalos – magánjellegű – kommentárok. Ilyen Malka Markovich: Guide de la Convention de l'ONU du 2 décembre 1949 pour la répression de la traite des êtres humains et de l'exploitation de la prostitution d'autrui c. műve, ami elérhető például egyes, a prostitúció ellen küzdő nem kormányzati szervezetek (Coalition Against Trafficking in Women – CATW) honlapján:

[http://action.web.ca/home/catw/readingroom.shtml?scroll_robot=6; http://action.web.ca/home/catw/readingroom.shtml?x=93527&AA_EX_Session=9a5adf3200d3e09e341474e75445efe3].

Ebben a kommentárban “a prostituált személyek nyilvántartása tilos” cím alatt a részes államokat terhelő bármilyen nyilvántartás tilalmának bizonyítékként említi, hogy Franciaország 1946-ban bezáratta a bordélyházakat, de fenntartotta a prostituáltak különleges orvosi nyilvántartását. Az Egyezményhez ezért csak 1960-ban csatlakozott, azután, hogy ezt az adatbázist megszüntette. (Markovich. id. mű p. 7)

Saját monitoring-rendszer híján az ENSZ-ben a mások prostitúciójának kihasználását és a velük folytatott kereskedelmet a “rabszolgakereskedelemben” tartják a legközelebbállónak, és ezért a modern rabszolgaság ügyeiben illetékes munkacsoport (Working Group on Contemporary Forms of Slavery) és egy különleges jelentéstevő (Special Rapporteur on Contemporary forms of Slavery) próbálják az Egyezmény életét is figyelni. A Nők elleni diszkrimináció minden formájának tilalmáról szóló ENSZ-egyezmény monitoring testülete, a CEDAW szintén illetékesnek tekinti magát e kérdésben, amennyiben az a saját egyezményében foglalt mandátumot érinti. A jelentéstevő, illetve a fenti testületek a prostituáltakat fenyegető veszélyekre, ideértve az egészségügyi veszélyeket (különös tekintettel az AIDS-re) és ezek vonatkozásában az államokat terhelő megelőző kötelezettségre rendszeresen felhívták a figyelmet, de dokumentumaikban a kötelező orvosi vizsgálat bevezetésének ajánlása éppen ezért nem jelenhetett meg. [Vö. ebben az értelemben a CEDAW által a nők elleni diszkrimináció egyezménye 12. cikke kapcsán (1999-ben, a 20. ülészeneken elfogadott) 24. sz. általános ajánlást, amely 18. §-ában a prostituáltak tekintetében a nemi betegségek és közöttük is az AIDS tekintetében a megelőző, felvilágosító munkát, az egészségügyi vizsgálatokhoz való akadálytalan hozzájutás fontosságát hangsúlyozza, de a kötelezővé tétel lehetőségét fel sem veti.]

Szintén közvetett bizonyítéknak tekinthető, hogy az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlésének egyik dokumentuma csak olyan államok (Ausztria, Görögország – ez utóbbi viszont heti két alkalommal –, Törökország) mellett tünteti fel a prostitúáltak kötelező orvosi vizsgálatának intézményesítését, akik nem részes államai az Egyezménynek. Lásd az 1815 (2007) sz. ajánlás és az 1579 (2007) sz. határozat alapjául szolgáló jelentést és mellékleteit. [Prostitution – quelle attitude adopter, Doc. 11352 (9 juillet 2007), Conseil de l'Europe, Assemblée Parlementaire, rapporteur Leo Platvoet.]

A Miniszteri Bizottság az erre a jelentésre adott válaszában (Délégusés des Ministres, Documents CM: CM/AS(2008)Rec1815 final 13 juin 2008 « Prostitution – Quelle attitude adopter ? » Recommandation 1815 (2007) de l'Assemblée parlementaire, (Réponse adoptée par le Comité des Ministres le 11 juin 2008 lors de la 1029e réunion des Délégusés des Ministres), és pedig annak 8. §-ban egyetértően idézi a Parlamenti Közgyűlés álláspontját, hogy el kell kerülni azt, hogy a prostituáltak tevékenységét diszkriminatív elbánásnak vessék alá, és őket ezért büntetőjogilag szankcionálják.

Összhangban az Egyezményről készített szakirodalmi feldolgozásokkal – úgy lehet tekinteni, hogy az Egyezmény a regisztrációt egyrészt azért utasította el, mivel a regiszter megléte nehezítheti, hogy szakítsanak a prostituáltak ezzel a “mesterséggel”, másrészt pedig azért, mivel e “mesterség” szabályozása azt a benyomást keltené, hogy az állam azt tudomásul veszi.

Az Egyezmény nem a “reglementációs”, hanem az “abolicionista” megközelítést tükrözi. A jelen eljárásban nem kellett azt vizsgálni, hogy az Egyezménynek az abolicionista megközelítése önmagában beváltotta-e a hozzá fűzött reményeket. Nem kellett vizsgálni azt sem, hogy helyes-e az a szakirodalmi álláspont, hogy az orvosi ellenőrzés rendszeressége a prostituáltak vendégeit tévedésbe, könnyelműségbe tudja ejteni, míg a megfertőződés veszélyétől való aggodalom a prostituáltak “szolgáltatásainak” igénybevétele ellenében hat, azaz a prostitúciónak, mint társadalmi jelenségnek a visszaszorítására alkalmas. Nem kellett vizsgálni azt sem, hogy a kötelező vizsgálat az adott időszak hosszára is figyelemmel valóban hatékony eszköze-e az egészségvédelemnek, úgy a prostituált, mint a kliense szempontjából. Az Alkotmánybíróság számára tehát – szerintem is helyesen – a jelen ügyben nem a kötelező jelleggel bevezetett egészségügyi vizsgálat viszonylagos társadalmi hasznosságának értékelése volt a döntő, hanem az, hogy olyan intézményt vezetett be a jogalkotó, ami szembe megy hatályban levő nemzetközi jogi kötelezettséggel, amelynek a megfogalmazása a tilalom tekintetében egyértelmű. Ha ugyanis – függetlenül az öt eleve terhelő titoktartási kötelezettségtől – az orvos azért köteles az illetőt megvizsgálni, mivel az prostituált, és az pedig azért köteles magát alávetni e vizsgálatnak, mivel prostituált, az azt jelenti, hogy egy “különleges ellenőrzés” valósul meg, aminek egyedüli jogi indoka a prostituálti mivolt.

Az a tény pedig, hogy a negatív vizsgálati eredményt tanúsító igazolás megléte a “foglalkozás” gyakorlásának feltétele, és mint ilyen, a szabálysértési eljárásban eljáró hatóságok által megismerhető, az ugyanezen okokból ütközik az Egyezménynek a “különleges igazolvány” (papiers spéciaux/special documents) megkövetelését tiltó szabályával. Emiatt nézetem szerint nincs érdemi jelentősége – az Egyezmény 6. cikkével való konformitás szempontjából – annak, hogy az igazolás nem minősül “igazolványnak” a magyar közigazgatási jog fogalmi rendszerében és annak sem, hogy elnevezésében expressis verbis szerepel-e vagy sem a prostituált kifejezés. Emiatt az ún. mozaikos megsemmisítés technikáját sem tudta alkalmazni az Alkotmánybíróság, mivel az de jure semmit sem változtatna az Egyezménybe ütközés tényén. Ugyanezek miatt az egyébként is irányadó adatvédelmi szabályok betartása, a fortiori erősítése a lényegen – ti.

az Egyezménnyel való konformitás hiányán – nem tud változtatni.

Természetesen én is hangsúlyozom a prostituáltak rendszeres egészségügyi ellenőrzésének fontosságát, és ennek minél szélesebb körű biztosítását az államnak az Alkotmányból

levezethető általános egészségvédelmi kötelezettségei között tudom elhelyezni. Ez azonban – az Egyezményben részes államok gyakorlatára figyelemmel – a jogilag egyedül e személyi kör számára kötelezővé tett, a prostitúció legális gyakorlásának ex lege előfeltételének tekintett igazoláshoz kapcsolt és annak hiányát szankcionáló jogi konstrukció nélkül is megvalósítható.

Így a nemi betegek gondozásának intézményrendszere, a nem a “foglalkozásra”, hanem a fertőzöttségre (betegségre), illetve a továbbfertőzési láncolat feltárására és gyógyítására koncentráló, a prostituáltak, annak klienseit, illetve a velük nemi kapcsolatba került személyeket is elérni törekvő szakorvosi hálózat az, ami a diszkriminációmentes tevékenysége révén az Egyezményvel eddig is összeegyeztethető volt.

A diszkriminációmentesség elvének fenntartásával – és ha szükséges, jogosítványainak erősítésével, illetve a szociális tanácsadói hálózat kiegészítő szerepében rejlő lehetőségek felhasználásával – ez az intézmény alkalmas arra, hogy az Egyezmény céljait és elveit nem sértve valósítsa meg az érintettek és a társadalom egészségvédelmét. (Ez illeszkedik az Egyezmény 16. cikkében foglaltakhoz.)

Megítélésem szerint az Egyezmény megközelítésével eleve ütközik minden olyan megoldás, amely a prostitúció szabályozásával, annak a korábbiaknál nagyobb teret enged és az abból folyó jövedelmet járulékok és egyéb terhek vonatkozásában azonosítaná általában azzal, ami a munkabérré, illetve vállalkozási jövedelmekre vonatkozik. A fentiekre figyelemmel az Egyezmény abolicionista filozófiájával legegyszerűbben nem a szabályozó, hanem az elutasító, illetve a represszív megközelítés (a klientúrát büntetőjogias intézkedésekkel megtörni, illetve eltántorítani törekvő ún. svéd modell) egyeztethető össze.

Az Egyezménynek nem részese az Európai Unió minden tagállama, hiszen nem részes fél Ausztria, az Egyesült Királyság, Görögország, Hollandia, Írország, Németország, és – a prostitúcióval szemben jóval keményebb, immár a kliensekkel szembeni fellépés politikáját meghirdető – Svédország sem. Nem képezi részét az Egyezmény az európai *acquis*-nak, ugyanakkor a részes államok jogilag elvben lehetséges kilépésére sincs – az Egyezmény egyéb rendelkezéseit büntetőtörvénykönyvébe [üzletszerű kéjvelgés elősegítése (205. §) kitarthatóság (206. §), kerítés (207. §)] és egyéb jogszabályaiba régen beépítő és érvényesítő – Magyarország szempontjából releváns példa. (Önmagában a kilépés – az Egyezmény esetleges felmondása – a Büntető törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvénybe az Egyezményre tekintettel belefoglalt cselekmények további pönalizálását semmiben sem akadályozná.

Az Egyezményhez tehető fenntartások. Az Egyesült Nemzetek nemzetközi szerződési nyilvántartójának 2010. december 15-ei állapota szerint vannak hatályban levők és visszavontak, de ezek alapvetően a Nemzetközi Bíróság vitarendezési joghatóságát érintik. Van (illetve többnyire már csak volt) néhány értelmező nyilatkozat, amelyek a szocialista rendszerek a tárgyban – az Egyezmény hatálybalépése előtt – elért “sikereit” méltatták. Nincs és nem volt eddig olyan fenntartás vagy értelmező nyilatkozat, amelyik az Egyezmény 6. cikkét érintette volna. 14 állam aláírását még nem követte ratifikáció, és a jelenleg 81 állam részességével hatályos Egyezményt eddig egyetlen állam sem mondta fel [lásd http://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=VII-11-a&chapter=7&lang=en#9].

Az Egyesült Nemzetek Szervezetében, akárcsak az emberi jogi vonatkozású egyezmények esetében, alapvetően itt is a csatlakozásra ösztönzés képezi az ENSZ idevágó politikáját, ami a fentiekben említetteknek megfelelően a rabszolgaság modern formái ellen vívott harcnak a büntetőjogias eszközöket használó intézményeivel való összekapcsolásban látja az Egyezmény jövőjét.

Az Európa Tanács pedig a maga részéről is inkább az Egyezményhez való csatlakozás mellett, mintsem ellene hozott ajánlásokat. (Recommandation 161 (1958) de l'Assemblée

parlementaire demandant une ratification rapide de la Convention internationale du 2 décembre 1949 pour la répression et l'abolition de la traite des êtres humains et de l'exploitation de la prostitution) (Megjegyzésre érdemes, hogy mint ez utóbbi dokumentum címe is tanúsítja, a nemzetközi életben nem ritkán úgy hivatkoznak az Egyezményre, hogy a címébe beleírják az 1949-ben még nem szereplő "abolition" szót, aminek a dokumentumnak a fentebb már említett ún. "abolicionista" iskolához kötődése miatt van szimbolikus jelentősége.)

Nézetem szerint a jogalkotónak széles körű mozgásszabadsága van abban, hogy döntsön, hogyan kívánja az Egyezménnyel való konformitást (az Egyezménynek a felmondás lehetőségét megengedő 25. cikkében foglaltakra is figyelemmel) biztosítani: i) az Egyezmény felmondásával és a jelenlegi rendszer fenntartásával, ii) az Egyezmény felmondásával és belátható időn belül, az érintett cikk tekintetében megteendő fenntartással való csatlakozással, vagy úgy, hogy iii) számos, az Egyezményben részes állam gyakorlatához hasonlóan, az egyezménybeli részességgel, és a rendszeres nemi betegségek szűrés megtartásával, sőt, a költségvetési lehetőségek keretei között akár gyakoribbá tételével, ami azonban nem egy ex lege előírt, a "foglalkozás" gyakorlásához szükséges külön dokumentum megkövetelését helyezi a központba, hanem a szociális munkát, felvilágosítást, meggyőzést, amiben a rendészeti és a szociálpolitikai szakapparátusnak egyaránt meglenne a maga feladata és felelőssége.

E lehetőségek közötti választás az Országgyűlés és a Kormány felelőssége, amelyet a prioritások mérlegelése alapján kell, hogy megtegyen.

Budapest, 2011. január 10.

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bihari Mihály alkotmánybíró különvéleménye

Nem értek egyet a határozat rendelkező részével, az R melléklete nemzetközi szerződésbe (az Egyezménybe) ütközésének megállapításával, és (akár pro futuro) hatályú megsemmisítésével.

1. Az Egyezmény célja a prostitúció teljes megszüntetése, ezen belül kiemelten azon személyek üldözése és megbüntetése, akik más személy prostitúciójából, illetve emberkereskedelemből élnek. Az Egyezményben foglalt tilalmak ennek megfelelően sokrétűek, ezen belül a 6. cikk arról rendelkezik, hogy a részes államoknak mindenféle, a prostituáltakra vonatkozó nyilvántartást, külön igazolványt, különleges ellenőrzést vagy bejelentési kötelezettséget meg kell szüntetni.

Magyarországon az Egyezménynek megfelelően a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 175/B. §-a az emberkereskedelmet, 205. §-a az üzletszerű kéjelgés elősegítését, 206. §-a a kitarotottságot, 207. §-a pedig a kerítést rendeli büntetni.

Maga a prostitúció legális ma Magyarországon, azonban három együttes feltételnek teljesülnie kell, ezek hiányában ugyanis a prostituált a szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény (Szabs.tv.) 143. §-a alapján szabálysértést követ el. E feltételek:

– a szexuális szolgáltatás felajánlására (ha az önkormányzat kijelölte) a türelmi zónán belül kerüljön sor, illetve a szervezett bűnözés, valamint az azzal összefüggő egyes jelenségek elleni fellépés szabályairól és az ehhez kapcsolódó törvénymódosításokról szóló 1999. évi

LXXV. törvény 7. §-a szerinti, és az önkormányzat által kijelölt védett övezeten kívül kerüljön sor,

- a felajánkozás ne legyen zaklató jellegű és
- a prostituált rendelkezzen külön jogszabályban előírt orvosi igazolással.

Ma Magyarországon a prostitúció tehát legális, engedélyezett, éppen azért, hogy a Szabs.tv. csak akkor fűz szankciót a prostituált tevékenységéhez, ha az az előbbiekben felsorolt három követelménynek nem felel meg (tehát tiltott területen végzi, vagy a felajánkozása zaklató jellegű, vagy nem rendelkezik az előírt orvosi igazolással).

A határozat ez utóbbit, az erről szóló, az egészségügyi miniszter által kibocsátott R.-t vizsgálja. Az R. szabályozásának elemzésekor kiemelem, hogy annak lényege:

- az orvosi vizsgálatot a prostituált kezdeményezi, ennek alapján az igazolást kérelemre állítja ki
- a bőr-nemibeteg gondozó egészségügyi szolgáltató;
- az igazolás azon tényekre vonatkozik, hogy:
- a vizsgálatot kérő személy
- a vizsgálat időpontjában
- nem fertőzött – az R.-ben felsorolt – öt, nemi úton (is) terjedő betegséggel.
- Az igazolást az azt kérő személy kapja meg, ő rendelkezik vele a továbbiakban, az ő személyes adathordozója, mely azonban csak egyéb, a személyazonosságát igazoló okmánnyal együtt érvényes.
- Az igazolás nem anoním, hanem névre szól, de adatkezelés nem történik az igazolás kiadása után, mivel
- a prostituált szolgáltatását igénybe venni szándékozó kérheti ugyan az igazolás bemutatását, de ha ezt a prostituált megtagadja, ki nem kényszerítheti tőle, ha bemutatták neki, arról másolatot nem készíthet, adatait nem jegyezheti fel;
- rendőri ellenőrzés során a prostituált köteles azt bemutatni (ellenkező esetben szabálysértést követ el), ám a rendőr adatfelvételt, adatkezelést nem végezhet, azt egyedi adatként ellenőrizheti csak.

2. Az Egyezményben szereplő „különleges nyilvántartás”, „külön igazolvány”, „különleges ellenőrzés”, „különleges bejelentési előírás” fogalomkörébe álláspontom szerint sem a nyelvtani értelmezés alapján, sem tartalmilag nem tartozik bele az R. alapján kiadott igazolás, mivel:

- különleges nyilvántartást egyetlen szerv sem vezet a prostituáltról,
- az igazolás nem tekinthető „külön igazolványnak”, mivel nem azt a tényt tartalmazza, hogy birtokosa prostituált és rendelkezik az e tevékenység végzéséhez szükséges engedéllyel, hanem csak azt, hogy öt, miniszteri rendeletben meghatározott fertőző betegségben a vizsgálat időpontjában nem szenved;
- az orvosi ellenőrzés nem tekinthető az Egyezmény szerinti különleges ellenőrzésnek (nem a prostituáltat magát ellenőrzik, hanem a betegséggel fertőzöttségét);
- és a prostituáltak a tevékenysége végzését nem kell bejelentenie.

3. Összefoglalva: nézetem szerint a fentiek alapján a prostituáltak szempontjából nincsen tehát sem adatfelvétel, sem semmiféle, az Egyezmény által tiltott lajstromba vétel, amely szükséges lenne a szolgáltatásuk nyújtásához. Tevékenységük feltétele az orvosi igazolás megléte (egyébként szabálysértést követnek el), azonban az orvosi vizsgálatra jelentkezés önkéntes, erre nem kényszeríthetőek.

Álláspontom szerint mindezekből következően az R. melléklete nem ellentétes az Egyezménnyel. Még abban az esetben is, ha az Alkotmánybíróság nagyon szigorúan, formai szempontokat figyelembe véve vizsgálja az R-t, álláspontom szerint akkor is elegendő lett

volna az R. mozaikos megsemmisítése: kimondottan csak az igazolás szövegében, esetleg az R. címében szereplő „prostituált” kifejezés nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítása és ezen szavak megsemmisítése (kiiktatása) az R. szövegéből.

Budapest, 2011. január 10.

Dr. Bihari Mihály s. k.,
alkotmánybíró

A különvéleményhez csatlakozom:

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévy Miklós s. k.,
alkotmánybíró